

PROTIVNÉ DECKO

ÚPRIMNE
AŽ
NA DNO
DUŠE

MOTÝC

SELMA BLAIR

PROTIVNÉ DECKO

PROTIVNÉ DECKO

ÚPRIMNE
AŽ
NA DNO
DUŠE

SELMA BLAIR

VYDAVATELSTVO MOTÝL

MEAN BABY

Copyright © 2022 by Selma Blair

Published by arrangement with Sainted Productions Inc., c/o The Book Group.

All rights reserved.

Jacket photograph by Peggy Sirota

Jacket design by Janet Hansen

Preložené z anglického originálu, ktorý vyšiel vo vydavateľstve Alfred A. Knopf v roku 2022.

Preložila: Tereza Štubniaková 2022

Zodpovedná redaktorka: Perla Bartalošová

Grafická úprava: Zuzana Ondrovičová

Vydalo: Vydavateľstvo Motýl, s. r. o.

Vydanie prvé. Rok vydania 2023

www.vydavatelstvomotyl.sk

Tlač: TBB, a. s., Banská Bystrica

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat' ani šíriť v nijakej forme, ani nijakými prostriedkami bez písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN: 978-80-8164-317-0

*Mojej drahej maminke,
kým sme neboli spolu*

*A mojej najväčšej láske,
Arthurovi Saintovi Bleickovi*

A predsa si od tohto života dostal to, čo si žiadal?

– Raymond Carver, „Late Fragment“,
A New Path to the Waterfall

Veľmi zriedka pociťujem nenávisť a keď milujem,
tak milujem úplne a bezvýhradne.
Láskou takou obrovskou, že by ju mali buď zakázať,
alebo jej dať hlavné mesto a oficiálne platidlo.

– Carrie Fisherová, *Shockaholic*

Dovoľte mi, aby som začal znovu.

– Ocean Vuong,
On Earth We're Briefly Gorgeous

Predslov

Ako tridsaťročná som na jeseň roku 2002 v Los Angeles plná obáv a túžby po poznaní navštívila veštkyňu. Práve ma obsadili do filmu, ktorý sa mal ďalších šesť mesiacov natáčať v Prahe. Myslel mi pohlcovala prázdnota a túžila som po niekom, kto by ju vyplnil. Chcela som počuť príbeh o tom, kým sa stanem a aké znamenia si mám po ceste všímať. Chcela som náčrt, možno akési zjavenie. Koniec koncov, pre čo iné by sme veštcom platili? Pretože chceme počuť príbeh. Divoký, zábavný, no predovšetkým svoj príbeh.

Veštkyňa sa volala T a vyzerala tak trochu ako profesorka z univerzity v Berkeley. Veľmi chudá a veľmi intelektuálna. Veľké oči jej lemovala hustá čierna ofina, ktorá jej padala priamo do čela. V rukáve mala zastrčenú vreckovku a dych jej voňal po mentolkách. Pri nohách jej podriemkavala čierna mačka. Počas nášho rozhovoru som sa dozvedela, že T kedysi pracovala ako právnička. Túto profesiu však opustila, aby mohla plne využívať svoje dary. Vo všetkých smeroch mi pripadala ako dobrý kapitán pre moju metafyzickú výpravu. Pôsobila ako niekto, komu sa môžete zveriť s dramatickým životom.

T nebola moja prvá jasnovidka. Celý život som vyhľadávala mystikov, liečiteľov čakier, médiá a numerológov, regresné terapie a astrológov, aby mi porozprávali rôzne príbehy môjho života. Táto posadnutosť sa začala počas môjho detstva v Southfielde v Michigane. Na narodeninovej oslave v druhom ročníku sa očarujúca matka mojej kamarátky Melissy Sternovej prezliekla za veštkyňu. Trblietajúce sa zjavenie v šatke, omotané vrstvami náhrdelníkov a náramkov. Melissina mama bola nádherná a žila v obrovskom dome, čo mi stačilo na to, aby som verila v jej jasnovidcké schopnosti alebo aspoň jej slovám prikladala určitú váhu. Keď prišiel rad na mňa, zahľadela sa do krištáľovej gule, prstom mi prešla po čiarach na oboch dlaniach, zavrela oči, podržala moje malé ruky a povedala mi, že keď vyrastiem, stane sa zo mňa krásna herečka.

„Budú po tebe túžiť celé zástupy mužov,“ vyhlásila pani Sternová a mávla rukou, aby tak naznačila dlhý rad mužov, čakajúcich na to, aby ma očarili. Ako sedemročnej mi nešlo do hlavy, prečo by si, preboha, niečo také vôbec myslela. Mala som hrubé obočie, riedke vlasy a nepovažovala som sa za obzvlášť príťažlivé dieťa. A hoci som bola známa pre svoje dramatické výbuchy, predstava, že mám vystupovať pred publikom, ma desila. Zúfalo som tomu však chcela uveriť. Tak veľmi som verila v jasnovidcké schopnosti pani Sternovej, že som sa vnútorne stotožnila s každým jedným slovom. Nemohla som sa dočkať, kedy o tom poviem mame. Predpokladala som, že ju tieto správy veľmi potešia.

Hneď ako zastala pred domom v tmavomodrej Corvette 1979, z ktorej sa ozýval soundtrack k filmu *Evita*, vliezla som dozadu. Na bielom sedadle zažltnutom od cigaretového dymu sedel náš

chutný sused Todd, ktorý bol iba o niečo starší ako ja. Keďže som im obom chcela čo najskôr oznámiť, čo mi predpovedala veštkyňa, neotáľala som ani sekundu. „Pani Sternová povedala, že zo mňa vyrastie nádherná herečka,“ chvastala som sa. Chcela som zapôsobiť na mamu. Chcela som, aby si ma Todd všimol. Už ako sedemročná som vedela, že krása nepadá z oblohy.

„No jasné,“ posmieval sa mi Todd.

„To je predsa smiešne,“ vyhlásila mama a cúvala pritom z príjazdovej cesty Sternovcov.

Keď sme boli dostatočne ďaleko, potiahla si z cigarety. Vyfúkla priamo na prístrojovú dosku a auto zaplnili zvlnené prúžky cigaretového dymu. „Prečo by niečo také hovorila? Okrem toho, ak z teba skutočne vyrastie pekné“ (dôraz na ak – a vysoké dievča – dôraz na a) „stane sa z teba modelka. Prípadne sa vydáš za ropného magnáta a stráviš zvyšok života na jachte.“ Vybavené. Matkine slová boli písmo sväté. Koniec debaty. Zahľadela som sa von oknom.

Na moje veľké prekvapenie sa predpoveď pani Sternovej vyplnila. Teda aspoň sčasti: Stala som sa herečkou. A v tom období som mala za sebou už značný počet známostí. Dokonca som chvíľu chodila aj s ropným magnátom, ktorý mi nakoniec veľmi nevyhovoval. No ešte stále som hľadala, stále som nebola spokojná, stále som bola netrpezlivá a uviaznutá v slepej uličke, stále som sa zúfalo snažila všetkým zavďačiť a ešte stále ma trápili obdobia zdrvivúceho zúfalstva. Keď som nedokázala prísť na to, čo potrebujem, alebo keď som potrebovala uniknúť z vlastného tela, opíjala som sa. Chcela som, aby mi niekto povedal, ako sa bude môj príbeh rozvíjať, potrebovala som, aby mi prezradil, čo bude nasledovať.

Teraz, o mnoho rokov a jasnovidcov neskôr, som sa opäť ocitla na rovnakom mieste. T si chvíľu prezerala karty a potom ich uložila na úhľadnú kôpku. Zložila si ruky tak, že sa jej pritom dotýkali nenalakované nechty a s presvedčením, ktoré človek od veštkyne očakáva, vyhlásila: „V Prahe sa ti zmení život.“ Jej mačka sa na mňa zo zeme súhlasne zadívala.

Usmiala som sa. Tak to by sme mali: v Prahe sa mi zmení život. Taktiež mi povedala, že sa stretnem s nízkym mužom, ktorý v mojom živote zaujme dôležité miesto a že konečne objavím pravý zmysel života. Aj toto sa mi páčilo. Vlastne to vyzeralo tak, že celá návšteva bude omnoho príjemnejšia ako stretnutie s posledným jasnovidcom, ktorý mi oznámil, že celý minulý život ma môj otec väznil v betónovej kobke v lese, kde som nakoniec zaživa uhorela bez toho, aby o mne ktokoľvek vedel.

Do Prahy som išla natáčať film *Hellboy*, v ktorom som stvárnila postavu Lizy Shermanovej, pyrotelekinetičky, ktorá v zúrivosti nechtiac upáli celú svoju rodinu a teraz sa musí naučiť ovládať svoje schopnosti. Režisér Guillermo del Toro ma videl hrať vo filme *Storytelling* (Odpísané zo života) a v tvári sa mi podľa neho odrážala obrovská strata. Povedal, že strata bola jadrom Lizinej osobnosti, pretože sa nemohla nikoho dotknúť. Akýkoľvek cit v nej rozduchal oheň. Rola mi sadla, pretože som mala často pocit, akoby mi horeli ruky. Tento pocit prichádzal a odchádzal bez varovania: najskôr mravčenie, ktoré mi postupne prechádzalo do prstov ako maličké elektrické výboje, a potom nasledovalo také intenzívne pálenie, až som si myslela, že každú chvíľu vzbĺknem. Hoci ma to zožieralo, nikdy som o tom nikomu nepovedala, dokonca ani mojej mame. Považovala som to len za ďalšiu záhadu môjho tela, ktorej som nerozumela.

A tak som odišla do Prahy, kde som čakala na zázrak, ktorý mi zmení život. V jednej veci mala T pravdu. Našiel ma nízky muž, utečenec z bývalej Juhoslávie a každú noc sme spolu v baroch pili slivovicu a šampanské. Pohádali sme sa, potom sme sa udobrili, milovali sme sa a opäť sme pili. Cítila som sa ako jedna z postáv v Bukovského románe. Ráno som sa zobudila a premýšľala, kto je tento malý, potetovaný, prchký, modrooký muž vedľa mňa, len aby som si nakoniec uvedomila, že mi patrí. Takúto zmenu som nechcela.

Keď sme skončili s natáčaním, do L. A. som sa vrátila stále stratená. V Prahe sa mi život nezmenil, teda okrem toho, že som sa zlepšila, no súčasne zhoršila v pití, čiže v niečom, v čom som už aj predtým bola šampiónka. Keď sa na to spätne pozerám, je pravda, že som sa pár vecí naučila. Naučila som sa, ako stvárniť ženu, ktorá sa snaží získať kontrolu nad vlastným neposlušným telom. Ako sa rozptýliť, keď mi začínajú horieť ruky. Ako stráviť dlhé, osamelé noci v baroch a nejakým spôsobom prežiť nasledujúci deň.

Bola som zúfalá.

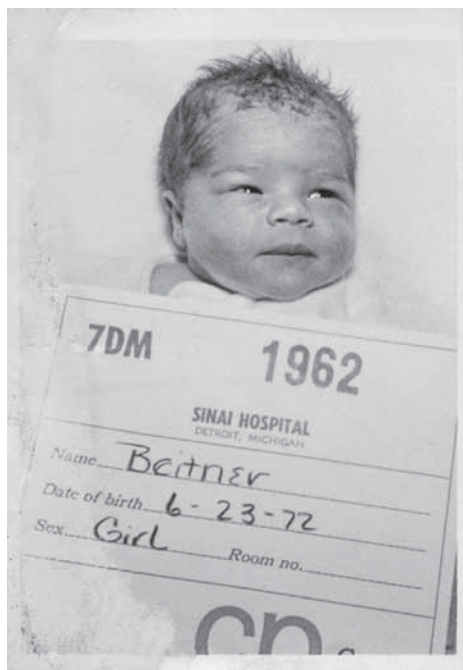
Vtedy som však nevedela to, čomu v týchto dňoch začínam rozumieť. Na to, aby mi niekto povedal príbeh o tom, kým som alebo kam smerujem, nepotrebujem jasnovidcov. Na to, aby som prepojila minulosť s prítomnosťou, nepotrebujem veštkyňu. Viem, kam tento príbeh smeruje. Vidím, ako jeho kúsky do seba zapadajú. A chcem byť tá, ktorá vám ho rozopvie.

1. časť

ZNAMENIA

Protivné decko

Nie som si istá, ako usporiadať svoje roztratené myšlienky do takých slov a viet, ktoré by dávali zmysel, a tak začnem tým, čo viem.

Všetci pátrame po príbehu, ktorý nám objasní to, kým sme.

Ako napísala Joan Didionová: „Príbehy si rozprávame preto, aby sme prežili.“ Neformujú nás len príbehy, ktoré rozprávame sami sebe, ale taktiež príbehy všetkých ostatných – príbehy, ktoré rozprávajú nám, a príbehy, ktoré rozprávajú o nás.

Prvá vec, ktorú som sa o sebe z rozprávania dozvedela, teda okrem toho, že moja mama sa pozerala, ako ma lekár vytiahol spomedzi jej vnútorností, bolo, že som bola veľmi protivné, protivné bábätko.

Na svet som prišla s ústami skrivenými do sústavného úšklábkku. Od narodenia som sa mračila a na mojej tvári dominovalo u dospelých žiadané husté obočie. Detskej tvári – v mojom prípade tvári novorodenca – dodávalo kritický, skúmový výraz. Nikto nevedel, čo si má o tom myslieť.

Keď ma priniesli z nemocnice, na príjazdovej ceste na mňa čakala len jedna z mojich troch starších sestier, päťročná Katie.

Dvanásťročná Mimi a takmer dvojročná Lizzie robili niečo iné. Katie nám utekala v ústrety, zatiaľ čo ma mama mala položenú na kolenách. Katie sa opýtala, či som jej bábika. Nie, hovoril výraz na mojej tvári. O niekoľko dní neskôr k nám prišlo zo pár detí zo susedstva, aby sa zoznámili s novým Beitnerovským bábätkom. V priebehu niekoľkých minút od nás s krikom ušli a každého, koho po ceste stretli, varovali: „Nechoďte tam. Beitnerovci majú protivné bábätko.“ Viete si to vôbec predstaviť? Už ste niekedy počuli, aby takto niekto opísal novorodenca? Čo som im urobila? Na svete som bola len niekoľko dní! Bábätko s úškľabkom. Myslím, že som len chcela, aby ma niekto zodvihol na ruky. Alebo položil! Namiesto toho však všetci ušli a šíрили klebety. Od samého začiatku mi nikto nerozumel.

Nech už to bolo akokoľvek, ten prívlastok mi prischol. Tak to už s prívlastkami býva. Na tom, ako vás ľudia označujú, záleží. Slová majú obrovskú váhu. Ľudia to završujú hovorí len tak do vetra, je to však pravda. Je to, akoby ste mali na chrbte prilepenú nálepku, ktorú si všetci okrem vás môžu prečítať. Ešte predtým, ako som sa naučila rozprávať, povedali mi, kto a aká som. Protivná.

Na svoju obranu musím povedať, že prvých pár rokov som nemala poriadne meno. Na rodnom liste mám jednoducho napísané: „Dievčatko Beitner“. V detstve ma zvykli volať Baby Bear. Mama mi prezradila, že ma tak volali preto, lebo som mala takú nahusto zarastenú hlavu, že mi vlasy museli neustále odhŕňať, aby mi bolo aspoň občas vidno čelo. (Táto časť môjho príbehu ma zarmucovala, až kým som sa nedozvedela, že aj Rene Russo sa narodila s rovnakým neduhom.)

Nakoniec ma moja rodina začala volať Blair – po Blair Moodyovej, senátorke a sudkyňi pre Michiganský súdny obvod,

ktorú moja mama obdivovala. Pripadalo mi to vtipné, pretože slovo Moody znamená „náladová“ a ja som bola skutočne veľmi náladová. (Tu vám poviem len jednu vec: „Dávajte si pozor na to, ako budete volať svoje dieťa!“) Pamätám si, že som bola Blair, pretože to všetci zvykli vyhláskovať, keď o mne rozprávali. „B-L-A-I-R bola protivná,“ alebo „B-L-A-I-R chce ísť s nami.“

Takto to bolo, až kým som nedovŕšila tri roky a nezapísali ma do škôlky, kde som potrebovala poriadne meno. Mama sa ma rozhodla nazvať Selma, po svojej milovanej priateľke, ktorá zomrela niekoľko dní pred mojím narodením. Židia svojim deťom nikdy nedávajú mená žijúcich osôb a takto jej mohla vzdať požadovanú úctu. Ďalšie mená, ktoré sa dostali do užšieho výberu, boli Ethel, Gretel – tie by sa mi boli páčili – Marta, Martha a Gwyneth. (Gwyneth! Len si predstavte, že aj ja som mohla byť Gwyneth!) Raz som nahlas vykrikla: „Kedy budem mať jedno z týchto mien?“ Rozprávala som o prezývkach mojich sestier: Kačička, Zlatko a Princezná. Chcela som pekné meno. Nebolo mi však súdené. Od tej chvíle sa zo mňa stala Selma Blaire Bear Beitner, hoci mama nakoniec z mena Blaire odstránila písmeno „e“, keďže jej to pripadalo „príliš snobské“. Takže tak.

Po celý život som bola oboje. Selma aj Blair. Dve mená vytvárajúce moju osobnosť tak ako príbehy, ktoré ich obklopovali.

V detstve sa mi meno Selma nepáčilo. Mala som pocit, že je to meno pre starú dámu a nie pre malé dievča. Vždy som sa snažila, aby ma ľudia volali Blair, no na základnej škole som si užíla viac než dosť „Selmy“. Nikdy som sa pri zisťovaní dochádzky

neodvážila opýtať, či by ma nemohli volať Blair, a tak som bola celý deň Selma alebo Bat Sheva, čo bolo hebrejské meno používané učiteľkami v židovskej škole, a doma som bola Blair. Mamu vždy zarmucovalo, že sa mi meno Selma nepáčilo. Svätica zo Saint Anselm. Alebo mesto Selma v Alabame. Mama mi často pripomínala, aké dobré meno mi vybrala.

Keď som mala päť rokov, boli sme s otcom a s mamou na dovolenke, kde som sa spriatelila s rodinou s bábätkom. Kým sme ležali pri bazéne, matka bábätka sa ma opýtala, ako sa volám, a ja som bez rozmýšľania odvetila, že sa volám Lisa – pekné, normálne meno. Pod týmto menom som sa tri hodiny hrala s bábätkom a pomáhala mu čľapkať sa s kolesom v hotelovom bazéne. Keď začalo zapadať slnko, žena pristúpila k mojej mame, aby jej oznámila, aká nesmierne nápomocná bola jej dcéra, Lisa.

„Lisa!“ zaúpela matka. „Nevolá sa Lisa! Taká sprostosť! Klamárka akási!“

Žena sa na mňa zahľadela, akoby ma práve vtedy uvidela v pravom svetle. A bolo po príjemnom popoludní. Už som viac nebola Lisa a teraz som bola k tomu ešte aj klamárka.

Mama ma zavše zo žartu volala Anjelik. Nebola som totiž žiadny anjelik. Možno zavše pre mamu, no pre všetkých ostatných som bola jednoducho protivné decko.

Keďže sme boli s Lizzie takmer rovnako staré, bývali sme v tej istej izbe. Rodičia nám dovolili, aby sme si vybrali tapety. Lizzie to bolo jedno, a tak som vybrala tapety s ružami a modrými kvietkami na bielom pozadí. Pre tento vzor som sa rozhodla preto, lebo vyzeral podobne ako ten, ktorý Jessica Langeová opísala

vo filme *Tootsie*, ako vzor na tapetách v jej detskej izbe. Už vtedy mi filmy poskytovali nápady a nádej.

V izbe sme mali dve samostatné postele a jedny z tých vinylových roliet, ktoré ste museli najskôr potiahnuť, aby sa pohli jedným alebo druhým smerom. Každé ráno som vstala veľmi veľmi rýchlo. Nikdy som nevyčkávala. (Verili by ste tomu?) Utekala som k oknu a prudko potiahla roletu, aby vyletela hore, hlasno sa rozkrútila a vyslala Lizzie priamo do očí prívál ranného svetla.

„*Yehi or!*“ zrevala som z plných pľúc, citujúc prvú vetu z Knihy Genezis, ktorá po hebrejsky znamená „Nech je svetlo!“

„Blair!“ zastonala utierajúc si oči. „Prečo to robíš?“

Hneď nato som premaširovala cez izbu, otvorila dvere, zapla televízor umiestnený na maminom starom detskom bielizníku, ktorý predtým patrilo jej mame, a zapálila som svetlá. Okamžite som okolo seba potrebovala cítiť život. Potrebovala som úplne všetko, každý kúsok pomoci, všetko, na čo som dokázala dosiahnuť, aby som sa povzbudila do nového dňa. Túto potrebu som mala už od detstva.

Takto sa začínali naše dni. Lizzie to privádzalo do šialenstva. Napriek tomu to so mnou vydržala. Každú noc sme si priali sladké sny stále dookola až dovtedy, kým jedna z nás nezaspala. Vždy tam bola so mnou.

Mala som tri roky a s Lizzie sme skákali po posteli, keď som jej odrazu bezdôvodne zaborila zuby do chrbta a vytrhla kus mäsa, zanechávajúc jej na tele modročiernu priehľbinu. Aj to mi odpustila.

Na pohrebe otcovho otca Abraháma som stála pri otcovi, keď prijímal prejavy sústrasti a každého jedného muža som udrela do rozkroku. Mala som na to tú správnu výšku a z nejakého dôvodu mi to vtedy dávalo zmysel. (Po tomto incidente som viac nemohla zastávať žiadnu významnú úlohu počas rodinných udalostí a musela som ostávať doma s našou pestúnkou.)

Raz som pozorovala nášho suseda, pána Glenu, ako pomocou špeciálnej kovovej tyče upravoval intenzitu záhradného zavlažovača a s horlivosťou strážneho psa naháňajúceho neželaného hosta som prebehla k nemu do záhrady, vytrhla mu tyč z ruky, napriahla som sa a udrela ho ňou priamo do rozkroku. A bolo po dobrých susedských vzťahoch. Mojim rodičom povedal, aby „toho svojho bastarda držali čo najďalej od jeho záhrady“.

Keď som mala šesť rokov, nejaký čas ma chodila strážiť dcéra rodinnej známej. Mala len polovicu jedného prostredníka. O tú druhú prišla pri nehode s rezačkou na papier. Kým mi čítala *Lassie*, dôkladne som si ho obzerala.

Raz popoludní sme hrali dámu a ja som sa rozhodla, že spravím niečo, aby sa cítila lepšie. Ohla som si prostredník tak, že to vyzeralo, akoby mi z neho polovica chýbala. Vlastným pomýleným spôsobom som sa s ňou snažila nadviazať akési spojenie. Domnievala som sa, že mi uverí a pomyslí si: „Sme rovnaké!“ a to nás zblíži. Namiesto toho oznámila mojej mame, že sa jej posmievam.

Už nikdy viac neprišla.

Občas som po škole trávila čas osamote za naším domom a trénovala gymnastiku. Jednou z mojich špecialít bol trik nazývaný „cherry drop“, pri ktorom sa nohami zavesíte na železnú